



**ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ,
ОБЛІКУ ТА АУДИТУ**

**КАФЕДРА ФІНАНСІВ, БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
ТА СТРАХУВАННЯ**

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

ДЛЯ ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ, СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

з навчальної дисципліни

«МІСЦЕВІ ФІНАНСИ»

для здобувачів
рівня вищої освіти _____ першого (бакалаврського) _____
(назва рівня)
спеціальності _____ 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» _____
(шифр і назва спеціальності)
освітньої програми _____ «Фінанси, банківська справа та страхування» _____
(шифр і назва програми)
факультету _____ фінансово-економічного _____
(назва факультету)

Київ

2023 рік

Бондарук Т. Г. Методичні рекомендації для виконання практичних, семінарських занять з дисципліни «Місцеві фінанси» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»: методичні рекомендації. Київ: НАСОА, 2023. 45 с.

Рецензенти:

О. І. Пилипенко доктор економічних наук, доцент, декан обліково-статистичного факультету НАСОА.

С. В. Шульга доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку, аудиту та оподаткування НАСОА.

Затверджено на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Протокол від «12» січня 2023 року №10

Схвалено Вченою радою фінансово-економічного факультету НАСОА
Протокол від «16» січня 2023 року №7

Викладено методичні рекомендації з підготовки практичних, семінарських занять з дисципліни «Місцеві фінанси» для студентів денної та заочної форм навчання (ступінь «бакалавр», галузь знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»). Методичні рекомендації призначені для використання при підготовці до практичних, семінарських занять студентів. Містять опис дисципліни, її мету та завдання, структуру, плани проведення практичних, семінарських занять, ситуаційні завдання з курсу «Місцеві фінанси», контрольні питання, методи навчання, критерії оцінки, рекомендовані літературні джерела.

© Бондарук Т.Г.

Київ: НАСОА, 2023.

ЗМІСТ

Загальні положення	4
Опис навчальної дисципліни	5
Мета та завдання навчальної дисципліни	6
Програма навчальної дисципліни	8
Структура навчальної дисципліни	13
Теми для самостійної роботи	14
Ситуаційні завдання	18
Методи навчання	32
Методи контролю	34
Методичне забезпечення	40
Рекомендована література	41

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Вивчення навчальної дисципліни „Місцеві фінанси” ґрунтується на засвоєнні блоку економічних дисциплін та оволодінні загальною теорією фінансів. Дисципліна має теоретично-прикладний характер. У теоретичному плані вона повинна поглибити фундаментальні знання щодо сфери фінансової системи – місцевих фінансів, у прикладному плані – закласти базові знання з методики бюджетної роботи на місцевому рівні та сформувати навички проведення розрахунків показників місцевого бюджету.

При вивченні дисципліни „Місцеві фінанси” студенти мають засвоїти базові знання з теорії і практики бюджетної політики на місцевому рівні, управління видатками місцевих бюджетів, формування і розподілу коштів органів місцевого самоврядування, розглянути фінансові ресурси місцевого самоврядування, опанувати питання щодо міжбюджетних відносин, фінансів підприємств комунальної власності, фінансів житлово-комунального господарства. При підготовці до семінарських занять здобувачі вищої освіти мають самостійно ознайомитись з матеріалом, що було викладено під час лекцій; літературними джерелами (підручники, навчальні посібники, конспекти лекцій, періодичні видання тощо), статистичною інформацією. Основна мета проведення семінарських занять полягає у сприянні поглибленому засвоєнню здобувачами вищої освіти питань навчальної дисципліни «Місцеві фінанси», спонукання здобувачів вищої освіти до колективного творчого обговорення, оволодіння науковими методами аналізу явищ і проблем, активізування до самостійного вивчення наукової та методичної літератури.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Найменування показників	Спеціальність, освітня програма, рівень освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Спеціальність: <u>072 «Фінанси, банківська справа та страхування»</u>	Вибіркова
Модулів – 1	Освітня програма: <u>«Фінанси, банківська справа та страхування»</u>	Рік підготовки:
Змістових модулів – 2		4-й
Загальна кількість годин - 120		Семестр
		8-й
		Лекції
		24 год.
		Практичні, семінарські
		24 год.
		Лабораторні
		Самостійна робота
		72 год.
		Вид контролю: залік
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи здобувача – 6	Рівень освіти: <u>перший (бакалаврський)</u>	

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Мета вивчення дисципліни – надання системи базових знань з теорії місцевих фінансів їх складу, основ управління виходячи із розмежування функцій і повноважень державних та місцевих органів влади і управління та набуття здобувачами навичок практичного застосування одержаних знань при здійсненні фінансової діяльності. Предметом вивчення навчальної дисципліни є формування теоретичних знань та вироблення практичних навичок у сфері формування та використання фінансових ресурсів місцевих органів влади і підприємств місцевого господарства.

2.2. Завдання вивчення дисципліни полягають у:

- засвоєнні теоретичних основ формування й використання місцевих фінансів;
- розумінні засад міжбюджетних взаємовідносин й принципів побудови місцевих бюджетів;
- формуванні теоретичних і практичних знань щодо методів і джерел формування доходів місцевих бюджетів та напрямів і форм фінансування видатків місцевих бюджетів;
- розумінні засад формування та використання фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування в умовах децентралізації.

2.3. У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен знати:

- місце та роль місцевих фінансів в фінансовій системі;
- сфери використання місцевих фінансів;
- принципи організації і структуру місцевих бюджетів;
- основні етапи формування і виконання місцевих бюджетів;
- порядок формування та використання фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування в умовах децентралізації;
- цілі та завдання міжбюджетних взаємовідносин;
- засади бюджетного контролю на місцевому рівні.

вміти:

- пояснювати закономірності у сфері фінансових відносин держави, місцевих органів, комунальних господарств та населення;
- визначати заходи, що забезпечують використання фінансів як одного з дійових важелів економічної політики місцевих органів самоврядування;
- застосовувати формульний підхід для визначення обсягу міжбюджетних трансфертів;
- оцінювати ефективність використання бюджетних коштів.

2.4. Найменування компетентностей, формування яких забезпечує вивчення навчальної дисципліни:

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

2.5. Передумови для вивчення навчальної дисципліни – наявність систематичних та ґрунтовних знань з компонентами професійної підготовки освітньої програми, зокрема «Фінанси», «Бюджетна система».

2.6. Результати навчання:

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ОСНОВИ ТЕОРІЇ, МЕТОДОЛОГІЇ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ МІСЦЕВИХ ФІНАНСІВ ТА ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Тема 1. Місцеві фінанси, їх сутність, склад і роль у розвитку економічної і соціальної інфраструктури

Наука про місцеві фінанси як окрема, самостійна галузь фінансової науки. Етапи формування науки про місцеві фінанси. Проблеми, які необхідно розв'язати в процесі бюджетної реформи. Збереження автономії місцевих видатків. Планування і складання бюджету розвитку інфраструктури. Місцеві запозичення. Система місцевих фінансів та їх роль в економічній системі держави.

Рекомендована література:

Базова: [1, 2,3,4,5,6,7]

Допоміжна: [1,2,3,4,5,6,7,8,11,12,17]

Інформаційні ресурси: [1,2,3,4,5,10]

Тема 2. Фінансова політика місцевих органів влади

Прозорість та оптимальна децентралізація системи державних фінансів як передумови її ефективного функціонування. Розмежування видатків між бюджетами. Закріплення доходних джерел між державним та місцевими бюджетами. Функції місцевих фінансів та економічний механізм управління територіями. Територіальна громада, її роль та правовий статус. Основи фінансової автономії місцевих органів влади.

Рекомендована література:

Базова: [2,3,4,5,6,7]

Допоміжна: [1,4,5,7,8,11,12,13,14,15,17, 26]

Інформаційні ресурси: [1,3,4,5,8,9,10,11]

Тема 3. Місцеві бюджети як основа фінансової бази місцевих органів влади

Основи бюджетної системи України, місцеві бюджети як основа фінансової бази місцевих органів влади. Принципи бюджетної системи. Класифікація доходів та видатків місцевих бюджетів. Роль місцевих бюджетів у фінансовій системі держави. Загальна організація та управління виконанням відповідного місцевого бюджету. Фінансування громадських послуг. Поняття та принципи бюджетного унітаризму. Визначення та види бюджетного федералізму. Концепція бюджетної децентралізації. Концепція субсидіарності. Історія становлення і розвитку бюджетних відносин в Україні.

Рекомендована література:

Базова: [1,2,3,4,5,6,7]

Допоміжна: [1,2,3,4,5,7,8,11,12, 13,14,15,19-27]

Інформаційні ресурси: [1,2,3,4,5,6,7, 10,11]

Тема 4. Формування доходної бази місцевих бюджетів

Бюджет місцевого самоврядування: теоретичні основи організації та функціонування. Діалектична взаємодія змісту та форми бюджетних відносин у сфері місцевих бюджетів. Положення на яких ґрунтується система місцевого самоврядування. Джерела формування доходів місцевого самоврядування за рівнями місцевих бюджетів. Склад та структура доходної частини місцевого бюджету за Бюджетним кодексом України. Місцеві позики в Україні: короткострокові та довгострокові запозичення. Нетрадиційні джерела доходної частини самоврядних бюджетів.

Місцеві податки та збори. Критерії встановлення місцевих податків. Місцеві податки в Україні. Перспективи розвитку системи місцевого оподаткування.

Рекомендована література:

Базова: [1,2,3,4,5,6,7]

Допоміжна: [1,2,3,4,5,7,8,11,12,14, 25]

Інформаційні ресурси: [1,3,4,5,10,11]

Тема 5. Фінансове вирівнювання та бюджетне регулювання

Принципи формування і розподілу місцевих бюджетів. Основні джерела формування місцевих бюджетів. Коефіцієнт фінансової автономії. Статті Кодексу, що визначають порядок складання та затвердження бюджетного розпису. Складання місцевих бюджетів (бюджетування). Особливості визначення бюджетної політики. Бюджетна політика та пріоритети. Особливості складання місцевих бюджетів. Бюджетна політика на місцевому рівні. Процес складання бюджету. Календар складання бюджету. Аналіз і оцінка надходжень та видатків. Прогнозування доходів та видатків місцевих бюджетів. Розрахунок обсягу міжбюджетних трансфертів. Складові етапи фази планування.

Затвердження і виконання місцевого бюджету. Розгляд бюджету. Громадські слухання. Процес прийняття рішень. Представлення бюджету. Затвердження місцевих бюджетів. Внесення змін до бюджетних призначень. Створення умов для підвищення відповідальності. Бюджет розвитку місцевого самоврядування.

Інструменти міжбюджетних відносин. Форми взаємовідносин між бюджетами: субсидювання, вилучення коштів, бюджетні позички, взаємні розрахунки. Поняття бюджетних трансфертів, їх правове регулювання. Регіональне вирівнювання в системі міжбюджетних відносин. Основні вимоги до побудови системи бюджетних трансфертів. Підвищення прозорості бюджетних рішень. Вирівнювання видаткового потенціалу місцевих бюджетів. Вертикальні дисбаланси та їх фінансове вирівнювання. Горизонтальні фіскальні дисбаланси та їх вирівнювання.

Рекомендована література:

Базова: [1,2,3,4,5,6,7,]

Допоміжна: [4,5,7,8,11,12, 13,14,15,18,20-271]

Інформаційні ресурси: [1,3,4,5,10,11]

Тема 6. Система видатків місцевих бюджетів

Організація надання державних і громадських послуг. Система фінансування окремих бюджетних галузей. Конституційні гарантії з надання громадських послуг органами місцевого самоврядування в Україні. Фінансування делегованих повноважень органами місцевого самоврядування. Фінансування власних повноважень органами місцевого самоврядування. Доходи та видатки бюджетів місцевого самоврядування на виконання власних повноважень. Методи планування видаткової частини місцевих бюджетів. Ефективне використання видаткової частини. Взаємовідносини між органами місцевого самоврядування.

Загальний процес виконання місцевого бюджету за видатками. Класифікація видатків бюджету. Джерела забезпечення повноважень. Критерії розмежування делегованих повноважень між бюджетами місцевого самоврядування. Передача видатків на виконання власних повноважень між місцевими бюджетами. Передача видатків на виконання делегованих державних повноважень. Встановлення бюджетних асигнувань розпорядникам бюджетних коштів на основі затвердженого бюджетного розпису. Затвердження кошторисів розпорядникам бюджетних коштів.

Аналіз виконання відповідного бюджету за доходами та видатками. Аналіз виконання місцевого бюджету за видатками. Моніторинг виконання бюджету. Порівняння виконання місцевих бюджетів. Зв'язок між виконанням бюджету та оцінкою програм.

Порядок фінансування видатків місцевих бюджетів на здійснення програм соціального захисту населення за рахунок субвенції з державного бюджету. Порядок перерахування субвенцій на проведення видатків з пільг та субсидій населенню. Система контролю за видатками. Запобігання заборгованості з бюджетних видатків. Проблеми заборгованості. Запровадження контролю за видатками.

Рекомендована література:

Базова: [1,2,3,4,5,6,7]

Допоміжна: [1,2,3,4,5,7,8,11,12, 14-19, 22-27]

Інформаційні ресурси: [1,2,3,4,5,10,11]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

УПРАВЛІННЯ МІСЦЕВИМИ ФІНАНСАМИ ТА ФІНАНСОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ МІСЦЕВОГО ГОСПОДАРСТВА

Тема 7. Бюджетний процес на місцевому рівні

Зміст і стадії бюджетного процесу на місцевому рівні. Учасники бюджетного процесу на місцевому рівні та їх повноваження. Координація діяльності учасників бюджетного процесу. Основні завдання місцевих фінансових органів у бюджетному процесі. Функції головного розпорядника коштів у процесі виконання місцевого бюджету. Органи Державного казначейства в процесі казначейського обслуговування місцевих бюджетів. Головні завдання державної контрольно-ревізійної служби в процесі виконання місцевих бюджетів. Стимулювання діяльності та інституційний розвиток, нефінансові та фінансові стимули. Правові основи виконання місцевих бюджетів. Місцеві фінанси в нормативно-правових актах: Конституція України, Закон України „Про місцеве самоврядування в Україні”, Бюджетним кодексом.

Бюджетний процес: стадії, принципи та складові. Бюджетний цикл. Касове виконання бюджету. Економічний і політичний вплив на бюджет органу місцевого самоврядування. Бюджетна система і питання управління. Реформа адміністративно-територіального устрою в Україні та її вплив на виконання бюджетної політики. Розвиток місцевого самоврядування в контексті здійснення політики європейської інтеграції України.

Рекомендована література:

Базова: [1,2,3,4,5,6,7]

Допоміжна: [3,4,5,7,8,11,12-18, 23-27]

Інформаційні ресурси: [1,2,3,4,5,11]

Тема 8. Управління фінансами і фінансовий контроль на місцевому рівні

Казначейське обслуговування місцевих бюджетів. Основні положення казначейського обслуговування місцевих бюджетів за видатками. Облік бюджетних зобов'язань та контроль бюджетних повноважень. Порядок розрахунково-касового обслуговування розпорядників і одержувачів бюджетних коштів. Звітність про виконання місцевих бюджетів: структура, періодичність та терміни подання. Місячна звітність. Ведення обліку виконання місцевих бюджетів. Оцінка фінансового стану. Ефективність використання бюджетних коштів. Затвердження звіту про виконання місцевого бюджету. Контроль за дотриманням бюджетного законодавства. Засоби контролю. Відповідальність за бюджетні правопорушення. Контроль і аудит фінансової діяльності місцевого самоврядування.

Рекомендована література:

Базова: [1,2,3,4,5,6,7]

Допоміжна: [1,2,3,4,5,7,8,11,12-27]

Інформаційні ресурси: [1,2,3,4,5-11]

Тема 9. Фінансове забезпечення підприємств комунальної власності

Поняття про комунальну власність. Об'єкти права комунальної власності. Види комунальних підприємств. Фінансові ресурси комунальних підприємств за їх видами. Комунальний кредит. Окремі аспекти досвіду становлення інституту комунального кредиту. Форми комунального кредиту. Порядок складання, затвердження та основні вимога до виконання кошторисів комунальних підприємств. Бюджетні асигнування. Порядок розгляду і затвердження кошторисів. Основні вимоги щодо виконання кошторису.

Рекомендована література:

Базова: [1,2,3,4,5,6,7]

Допоміжна: [1,2,3,4,5,7,8,11,12]

Інформаційні ресурси: [1,3,4,5,10,11]

Тема 10. Фінансова діяльність житлово-експлуатаційного сектору

Фінансова діяльність підприємств житлового господарства. Фінансова діяльність комунальних транспортних підприємств. Необхідність і зміст реформи житлово-комунального господарства в Україні. Проблеми розвитку житлово-комунального господарства в Україні. Класифікація та групування витрат ЖКГ. Формування витрат за економічними елементами. Групування витрат за статтями калькуляції. Планування та калькулювання собівартості житлово-комунальних послуг. Облік і калькулювання собівартості робіт (послуг) підприємств в основних підгалузях ЖКГ. Комунальні платежі та методи управління ними. Економічні стимули та інші заходи щодо збільшення збору платежів. Організація збору платежів за комунальні послуги. Розглянути схеми збору платежів, що задіяні в Україні.

Рекомендована література:

Базова: [1,2,3,4,5,6,7]

Допоміжна: [16, 18, 23, 26, 27]

Інформаційні ресурси: [1,3,4,5-9,10,11]

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
		л	п	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1.					
Основи теорії, методології та організації місцевих фінансів та фінансове забезпечення місцевого самоврядування					
Тема 1. Місцеві фінанси, їх сутність, склад і роль у розвитку економічної і соціальної інфраструктури	10	2	2		6
Тема 2. Фінансова політика місцевих органів влади	10	2	2		6
Тема 3 Місцеві бюджети як основа фінансової бази місцевих органів влади	10	2	2		6
Тема 4. Формування дохідної бази місцевих бюджетів	10	2	2		6
Тема 5. Фінансове вирівнювання та бюджетне регулювання	10	2	2		6
Тема 6. Система видатків місцевих бюджетів	18	4	4		10
Разом за змістовим модулем 1	68	14	14		40
Змістовий модуль 2.					
Управління місцевими фінансами та фінансова діяльність підприємств місцевого господарства					
Тема 7. Бюджетний процес на місцевому рівні	12	2	2		8
Тема 8. Управління фінансами і фінансовий контроль на місцевому рівні	16	4	4		8
Тема 9. Фінансове забезпечення підприємств комунальної власності	12	2	2		8
Тема 10. Фінансова діяльність житлово-експлуатаційного сектору	12	2	2		8
Разом за змістовим модулем 2	52	10	10		32
Усього годин	120	24	24		72

ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<p>Тема 1. Місцеві фінанси, їх сутність, склад і роль у розвитку економічної і соціальної інфраструктури</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Наука про місцеві фінанси як окрема, самостійна галузь фінансової науки. Етапи формування науки про місцеві фінанси. 2. Система місцевих фінансів та їх роль в економічній системі держави. 	2
2	<p>Тема 2. Фінансова політика місцевих органів влади</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Прозорість та оптимальна децентралізація системи державних фінансів як передумови її ефективного функціонування. 2. Функції місцевих фінансів та економічний механізм управління територіями. 3. Територіальна громада, її роль та правовий статус. 	2
3	<p>Тема 3 Місцеві бюджети як основа фінансової бази місцевих органів влади</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Місцеві бюджети як основа фінансової бази місцевих органів влади. 2. Класифікація доходів та видатків місцевих бюджетів. 3. Роль місцевих бюджетів у фінансовій системі держави. 	2
4	<p>Тема 4. Формування дохідної бази місцевих бюджетів</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бюджет місцевого самоврядування: теоретичні основи організації та функціонування. 2. Джерела формування доходів місцевого самоврядування за рівнями місцевих бюджетів. 3. Місцеві запозичення в Україні. 4. Місцеві податки та збори. 	2
5	<p>Тема 5. Фінансове вирівнювання та бюджетне регулювання</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Джерела формування місцевих бюджетів. 2. Інструменти міжбюджетних відносин. 3. Поняття бюджетних трансфертів, їх правове регулювання. 	2
6	<p>Тема 6. Система видатків місцевих бюджетів</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Видатки бюджетів місцевого самоврядування на 	4

	<p>виконання власних повноважень.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Методи планування видаткової частини місцевих бюджетів. 3. Класифікація видатків бюджету. 	
7	<p>Тема 7. Бюджетний процес на місцевому рівні</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бюджетний процес: принципи та складові. Зміст і стадії бюджетного процесу на місцевому рівні. 2. Учасники бюджетного процесу на місцевому рівні та їх повноваження. 3. Бюджетний цикл. Касове виконання бюджету. 4. Розвиток місцевого самоврядування в контексті здійснення політики європейської інтеграції України. 	2
8	<p>Тема 8. Управління фінансами і фінансовий контроль на місцевому рівні</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Казначейське обслуговування місцевих бюджетів. 2. Ефективність використання бюджетних коштів. Затвердження звіту про виконання місцевого бюджету. 3. Контроль за дотриманням бюджетного законодавства. 	4
9	<p>Тема 9. Фінансове забезпечення підприємств комунальної власності</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про комунальну власність. 2. Види та характеристика комунальних підприємств. 3. Фінансові ресурси комунальних підприємств за їх видами. 	2
10	<p>Тема 10. Фінансова діяльність житлово-експлуатаційного сектору</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фінансова діяльність підприємств житлового господарства. 2. Фінансова діяльність комунальних транспортних підприємств. 3. Проблеми розвитку житлово-комунального господарства в Україні. 	2
Разом		24

ПИТАННЯ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ОБГОВОРЕННЯ ЗА КОЖНОЮ ТЕМОЮ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/ п	Назва теми	Кількіс ть годин
1	<p>Тема 1. Місцеві фінанси, їх сутність, склад і роль у розвитку економічної і соціальної інфраструктури</p> <p>3. Наука про місцеві фінанси як окрема, самостійна галузь фінансової науки.</p> <p>4. Етапи формування науки про місцеві фінанси.</p> <p>5. Місцеві запозичення.</p> <p>6. Система місцевих фінансів та їх роль в економічній системі держави.</p> <p>7. Завдання до теми.</p>	2
2	<p>Тема 2. Фінансова політика місцевих органів влади</p> <p>4. Прозорість та оптимальна децентралізація системи державних фінансів як передумови її ефективного функціонування.</p> <p>5. Функції місцевих фінансів та економічний механізм управління територіями.</p> <p>6. Територіальна громада, її роль та правовий статус.</p> <p>7. Завдання до теми.</p>	2
3	<p>Тема 3 Місцеві бюджети як основа фінансової бази місцевих органів влади</p> <p>4. Місцеві бюджети як основа фінансової бази місцевих органів влади.</p> <p>5. Класифікація доходів та видатків місцевих бюджетів.</p> <p>6. Роль місцевих бюджетів у фінансовій системі держави.</p> <p>7. Загальна організація та управління виконанням відповідного місцевого бюджету.</p> <p>8. Завдання до теми.</p>	2
4	<p>Тема 4. Формування дохідної бази місцевих бюджетів</p> <p>5. Бюджет місцевого самоврядування: теоретичні основи організації та функціонування.</p> <p>6. Джерела формування доходів місцевого самоврядування за рівнями місцевих бюджетів.</p> <p>7. Місцеві позики в Україні: короткострокові та довгострокові запозичення.</p> <p>8. Місцеві податки та збори.</p> <p>9. Завдання до теми.</p>	2
5	<p>Тема 5. Фінансове вирівнювання та бюджетне регулювання</p> <p>4. Принципи формування розподілу місцевих бюджетів.</p> <p>5. Основні джерела формування місцевих бюджетів.</p> <p>6. Складання місцевих бюджетів (бюджетування).</p> <p>7. Особливості визначення бюджетної політики.</p> <p>8. Календар складання бюджету.</p> <p>9. Затвердження і виконання місцевого бюджету. Розгляд бюджету.</p>	2

	<p>Громадські слухання.</p> <p>10. Бюджет розвитку місцевого самоврядування.</p> <p>11. Інструменти міжбюджетних відносин.</p> <p>12. Форми взаємовідносин між бюджетами.</p> <p>13. Поняття бюджетних трансфертів, їх правове регулювання.</p> <p>14. Завдання до теми.</p>	
6	<p>Тема 6. Система видатків місцевих бюджетів</p> <p>4. Організація надання державних і громадських послуг.</p> <p>5. Доходи та видатки бюджетів місцевого самоврядування на виконання власних повноважень.</p> <p>6. Методи планування видаткової частини місцевих бюджетів.</p> <p>7. Загальний процес виконання місцевого бюджету за видатками. \</p> <p>8. Класифікація видатків бюджету.</p> <p>9. Джерела забезпечення повноважень місцевого самоврядування.</p> <p>10. Критерії розмежування делегованих повноважень між бюджетами місцевого самоврядування.</p> <p>11. Встановлення бюджетних асигнувань розпорядникам бюджетних коштів на основі затвердженого бюджетного розпису.</p> <p>12. Затвердження кошторисів розпорядникам бюджетних коштів.</p> <p>13. Система контролю за видатками.</p> <p>14. Завдання до теми.</p>	4
7	<p>Тема 7. Бюджетний процес на місцевому рівні</p> <p>5. Бюджетний процес: принципи та складові. Зміст і стадії бюджетного процесу на місцевому рівні.</p> <p>6. Учасники бюджетного процесу на місцевому рівні та їх повноваження.</p> <p>7. Органи Державного казначейства в процесі казначейського обслуговування місцевих бюджетів.</p> <p>8. Головні завдання державної контрольно-ревізійної служби в процесі виконання місцевих бюджетів.</p> <p>9. Правові основи виконання місцевих бюджетів.</p> <p>10. Бюджетний цикл. Касове виконання бюджету.</p> <p>11. Економічний і політичний вплив на бюджет органу місцевого самоврядування.</p> <p>12. Реформа адміністративно-територіального устрою в Україні та її вплив на виконання бюджетної політики.</p> <p>13. Розвиток місцевого самоврядування в контексті здійснення політики європейської інтеграції України.</p> <p>14. Завдання до теми.</p>	2
8	<p>Тема 8. Управління фінансами і фінансовий контроль на місцевому рівні</p> <p>4. Казначейське обслуговування місцевих бюджетів.</p> <p>5. Основні положення казначейського обслуговування місцевих бюджетів за видатками.</p> <p>6. Порядок розрахунково-касового обслуговування розпорядників і одержувачів бюджетних коштів.</p> <p>7. Звітність про виконання місцевих бюджетів: структура, періодичність та терміни подання.</p> <p>8. Ефективність використання бюджетних коштів. Затвердження</p>	4

	звіту про виконання місцевого бюджету. 9. Контроль за дотриманням бюджетного законодавства. 10. Завдання до теми.	
9	Тема 9. Фінансове забезпечення підприємств комунальної власності 4. Поняття про комунальну власність. 5. Види та характеристика комунальних підприємств. 6. Фінансові ресурси комунальних підприємств за їх видами. 7. Комунальний кредит. Форми комунального кредиту. 8. Порядок складання, затвердження та основні вимоги до виконання кошторисів комунальних підприємств. 8. Завдання до теми.	2
10	Тема 10. Фінансова діяльність житлово-експлуатаційного сектору 4. Фінансова діяльність підприємств житлового господарства. 5. Фінансова діяльність комунальних транспортних підприємств. 6. Проблеми розвитку житлово-комунального господарства в Україні. 7. Класифікація та групування витрат ЖКГ. 8. Завдання до теми.	2
Разом		24

СИТУАЦІЙНІ ЗАВДАННЯ

Загальні рекомендації до виконання ситуаційних завдань

Вирішення ситуаційних завдань є сполучною ланкою між лекційними заняттями та самостійною роботою і мають на меті поглиблене засвоєння теоретичних понять і термінів з дисципліни та набуття практичних навиків з виконання розрахунків.

В процесі вирішення ситуаційних завдань з'ясовується ступінь засвоєння понятійно-термінологічного апарату та основних положень предмету, вміння розкривати конкретну тему, аналізувати і узагальнювати ключові питання курсу, розв'язувати конкретні ситуаційні завдання.

Одним з важливих завдань проведення практичних занять є отримання студентами навиків публічних виступів і дискусій, а також аналітичного та обґрунтованого підходу до розв'язання складних питань та відпрацювання можливих рішень у майбутній професійній діяльності.

Вирішення ситуаційних завдань - це форма аудиторної роботи, яка передбачає:

розгляд і обговорення теоретичного матеріалу за переліком контрольних питань за відповідними темами лекційних занять;

розгляд і обговорення теоретичного матеріалу за переліком питань для самостійного опрацювання за відповідними темами занять;

проведення семінарів з публічними виступами та доповідями по рефератах, підготовлених студентами самостійно за рекомендованою тематикою;

розв'язання тестів відповідно до тематики практичного завдання;
розв'язання задач обчислювального характеру;
обговорення виробничих ситуацій з бюджетної діяльності.

Цей вид роботи присвячується розкриттю сутності об'єкта дослідження, характеристиці основ організації управління ним. Він виконується переважно на основі критичної оцінки й аналізу досліджуваної проблеми, а також з урахуванням положень законодавства.

Викладаючи текст, здобувач вищої освіти має проявити вміння систематизувати першоджерела, проводити порівняння, узагальнення, логічно викладати результати своїх досліджень.

Аналіз якісних, кількісних та відносних показників зведеного, державного та місцевих бюджетів передбачає виконання таких завдань: провести аналіз показників складу і структури бюджетів, виявити тенденції розвитку бюджетів, встановити причини виявлених тенденцій, дати якісну оцінку виявлених тенденцій. Тенденції розвитку мають бути проаналізовані за допомогою розрахованих студентом показників динаміки.

Якісна оцінка тенденцій, явищ, процесів передбачає обґрунтування того, чи є вони позитивними або негативними, як вони можуть позначатися на соціально-економічному розвитку країни тощо. Проведений аналіз має охоплювати не менше 5 останніх років і проводитися у розрізі усього досліджуваного періоду.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ОСНОВИ ТЕОРІЇ, МЕТОДОЛОГІЇ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ МІСЦЕВИХ ФІНАНСІВ ТА ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Ситуаційні завдання до теми: «Місцеві фінанси, їх сутність, склад і роль у розвитку економічної і соціальної інфраструктури»

Завдання 1. Розгляд і обговорення теоретичного матеріалу за переліком питань для самостійного опрацювання за відповідними темами. Обговорення має дослідницький характер та будується на базі теоретичних знань з теми та опрацюванні актуальних нормативних, статистичних та аналітичних документів, матеріалах спеціалізованих періодичних видань.

1. Наука про місцеві фінанси як окрема, самостійна галузь фінансової науки. Етапи формування науки про місцеві фінанси.
2. Система місцевих фінансів та їх роль в економічній системі держави.
3. Наука про місцеві фінанси як окрема, самостійна галузь фінансової науки.

4. Етапи формування науки про місцеві фінанси.
5. Місцеві запозичення.
6. Система місцевих фінансів та їх роль в економічній системі держави.

Завдання 2. Публічні виступи та доповіді по рефератах, підготовлених студентами самостійно за рекомендованою тематикою та їх обговорення.

Питання для підготовки завдання.

1. Прозорість та оптимальна децентралізація системи державних фінансів як передумови її ефективного функціонування.
2. Розмежування видатків між бюджетами.
3. Закріплення доходних джерел між державним та місцевими бюджетами.
4. Функції місцевих фінансів та економічний механізм управління територіями.
5. Територіальна громада, її роль та правовий статус.
6. Основи фінансової автономії місцевих органів влади.
7. Фінансове забезпечення функцій місцевого самоврядування
8. Нормативно-правове регулювання місцевих фінансів в Україні
9. Формування науки про місцеві фінанси.
10. Становлення системи місцевих фінансів.
11. Система місцевих фінансів та їх роль в економічній системі держави.
12. Функції територіальної громади, її роль та правовий статус.
13. Зміст і значення Європейської хартії місцевого самоврядування.
14. Бюджетний унітаризм і бюджетний федералізм у зарубіжних країнах.
15. Доходи і видатки місцевих бюджетів.
16. Місцеве оподаткування в зарубіжних країнах.
17. Фінансове вирівнювання – досвід зарубіжних країн.
18. Зарубіжний досвід створення місцевих позабюджетних фондів.
19. Розвиток місцевих запозичень в зарубіжних країнах.
20. Наука про місцеві фінанси як окрема, самостійна галузь фінансової науки.
21. Етапи формування науки про місцеві фінанси.
22. Проблеми, які необхідно розв'язати в процесі бюджетної реформи.
23. Збереження автономії місцевих видатків.
24. Планування і складання бюджету розвитку інфраструктури.
25. Місцеві запозичення.

Ситуаційні завдання до теми: «Фінансова політика місцевих органів влади»

Завдання 1. Розгляд і обговорення теоретичного матеріалу за переліком питань для самостійного опрацювання за відповідними темами. Обговорення має дослідницький характер та будується на базі теоретичних

знань з теми та опрацюванні актуальних нормативних, статистичних та аналітичних документів, матеріалах спеціалізованих періодичних видань.

1. Прозорість та оптимальна децентралізація системи державних фінансів як передумови її ефективного функціонування.
2. Функції місцевих фінансів та економічний механізм управління територіями.
3. Територіальна громада, її роль та правовий статус

Завдання 2. Розгляд і обговорення практичного матеріалу за переліком питань для самостійного опрацювання за відповідними темами. Обговорення має дослідницький характер та будується на базі теоретичних знань з теми та опрацюванні актуальних нормативних, статистичних та аналітичних документів, матеріалах спеціалізованих періодичних видань.

Завдання охоплює такі види робіт: оцінка практики, теорії та законодавства, аналіз відносних показників, аналіз якісних і кількісних показників, узагальнення проблем та розробка рекомендацій. При виконанні завдань слід значну увагу приділити не тільки статистичному аналізу доходів, видатків, дефіциту бюджетів, але й сформулювати пропозиції щодо їх оптимізації.

Завдання виконується у вигляді реферату, котрий складається із титульної сторінки, плану, розрахунків та повних відповідей на поставлені питання, висновків, списку використаних джерел.

В завданні необхідно написати план, виконати розрахунки, висновки та список використаних джерел.

1. Проаналізувати динаміку децентралізації місцевих бюджетів України та бюджетів обраної здобувачем області (в розрізі районів).

2. Описати переваги та недоліки, а також проблеми та перспективи децентралізації місцевих бюджетів обраної Вами області (у вигляді таблиці).

Завдання 3. Визначте співвідношення місцевих бюджетів України до ВВП, а також до доходів, видатків та фінансування зведеного та місцевих бюджетів. Проаналізуйте макроекономічні показники у співвідношенні до місцевих бюджетів. Прокоментуйте отримані результати. Вкажіть чинники, що вплинули на співвідношення бюджету України до ВВП. Побудуйте графіки динаміки. На основі отриманих результатів визначте бюджетні пріоритети, зробіть висновки.

Ситуаційні завдання до теми: «Місцеві бюджети як основа фінансової бази місцевих органів влади»

Завдання 1. Розгляд і обговорення теоретичного матеріалу за переліком питань для самостійного опрацювання за відповідними темами. Обговорення має дослідницький характер та будується на базі теоретичних знань з теми та опрацюванні актуальних нормативних, статистичних та аналітичних документів, матеріалах спеціалізованих періодичних видань.

1. Місцеві бюджети як основа фінансової бази місцевих органів влади.

2. Класифікація доходів та видатків місцевих бюджетів.
3. Роль місцевих бюджетів у фінансовій системі держави.
4. Загальна організація та управління виконанням відповідного місцевого бюджету.

Завдання 2. Публічні виступи та доповіді по рефератах, підготовлених студентами самостійно за рекомендованою тематикою та їх обговорення.

Завдання виконується у вигляді доповіді із створенням презентації на питання (із переліку запропонованих питань).

Презентація має дослідницький характер та будується на базі теоретичних знань з теми та опрацюванні актуальних нормативних, статистичних та аналітичних документів, матеріалах спеціалізованих періодичних видань. Слайди мають містити інформацію у вигляді графіків, діаграм, схем, сформованих переліків та класифікацій. Текстова частина презентації не розміщується на слайдах, а подається окремо у вигляді виступу доповідача.

Дані, що використовуються у презентації мають містити посилання на джерело інформації та список використаних джерел у останньому слайді. Перший слайд містить назву теми та прізвище виконавця. Слайди необхідно формувати таким чином, щоб інформацію, яку вони містять було легко сприймати глядачу (відсутність великих таблиць, розрив таблиці на декілька слайдів, дрібний текст, колір та шрифт тексту, велика кількість додаткових зображень). Обсяг презентації – від 10 до 15 слайдів.

Обов'язкові висновки автора щодо теми, яку він досліджував.

Питання для підготовки завдання.

1. Прозорість та оптимальна децентралізація системи державних фінансів як передумови її ефективного функціонування.
2. Розмежування видатків між бюджетами.
3. Закріплення доходних джерел між державним та місцевими бюджетами.
4. Функції місцевих фінансів та економічний механізм управління територіями.
5. Територіальна громада, її роль та правовий статус.
6. Основи фінансової автономії місцевих органів влади.
7. Місцеві позики та їх розвиток в Україні
8. Зарубіжний досвід функціонування місцевих бюджетів та можливість його імплантації у вітчизняну практику
9. Зміцнення фінансової бази місцевих бюджетів в умовах бюджетної реформи
10. Основи бюджетної системи України.
11. Роль місцевих бюджетів у фінансовій системі держави
12. Бюджет місцевого самоврядування: теоретичні основи організації та функціонування.

13. Джерела формування доходів місцевого самоврядування за рівнями місцевих бюджетів.
14. Загальна організація та управління виконанням відповідного місцевого бюджету.
15. Координація діяльності учасників бюджетного процесу.
16. Стимулювання діяльності та інституційний розвиток.
17. Правові основи виконання місцевих бюджетів.
18. Економічний і політичний вплив на бюджет органу місцевого самоврядування.
19. Реформа адміністративно-територіального устрою в Україні та її вплив на виконання бюджетної політики.
20. Розвиток місцевого самоврядування в контексті здійснення політики європейської інтеграції України.
21. Основи бюджетної системи України, місцеві бюджети як основа фінансової бази місцевих органів влади.
22. Принципи бюджетної системи.
23. Класифікація доходів та видатків місцевих бюджетів.
24. Роль місцевих бюджетів у фінансовій системі держави.
25. Загальна організація та управління виконанням відповідного місцевого бюджету.
26. Фінансування громадських послуг.
27. Поняття та принципи бюджетного унітаризму.
28. Визначення та види бюджетного федералізму.
29. Концепція бюджетної децентралізації.
30. Концепція субсидіарності.
31. Історія становлення і розвитку бюджетних відносин в Україні.
32. Бюджет місцевого самоврядування: теоретичні основи організації та функціонування.
33. Діалектична взаємодія змісту та форми бюджетних відносин у сфері місцевих бюджетів.
34. Положення на яких ґрунтується система місцевого самоврядування.
35. Джерела формування доходів місцевого самоврядування за рівнями місцевих бюджетів.
36. Склад та структура доходної частини місцевого бюджету за Бюджетним кодексом України.
37. Місцеві податки та збори. Критерії встановлення місцевих податків.
38. Місцеві податки в Україні. Перспективи розвитку системи місцевого оподаткування.

Завдання 3. Розгляд і обговорення практичного матеріалу за переліком питань для самостійного опрацювання за відповідними темами. Обговорення має дослідницький характер та будується на базі теоретичних знань з теми та опрацюванні актуальних нормативних, статистичних та аналітичних документів, матеріалах спеціалізованих періодичних видань.

Завдання охоплює такі види робіт: оцінка практики, теорії та законодавства, аналіз відносних показників, аналіз якісних і кількісних показників, узагальнення проблем та розробка рекомендацій. При виконанні завдань слід значну увагу приділити не тільки статистичному аналізу доходів, видатків, дефіциту бюджетів, але й сформулювати пропозиції щодо їх оптимізації.

Завдання 3.1 Проаналізуйте за останні десять років дефіцит/профіцит місцевих бюджетів України. Результат аналізу подайте в табличній формі. Прокоментуйте отримані результати. Вкажіть чинники, що вплинули на зміни дефіциту/профіциту бюджетів. Побудуйте графіки динаміки. Зробіть висновки та пропозиції.

Ситуаційні завдання до теми: «Формування доходної бази місцевих бюджетів»

Завдання 1. Розгляд і обговорення теоретичного матеріалу за переліком питань для самостійного опрацювання за відповідними темами. Обговорення має дослідницький характер та будується на базі теоретичних знань з теми та опрацюванні актуальних нормативних, статистичних та аналітичних документів, матеріалах спеціалізованих періодичних видань.

1. Бюджет місцевого самоврядування: теоретичні основи організації та функціонування.
2. Джерела формування доходів місцевого самоврядування за рівнями місцевих бюджетів.
3. Місцеві запозичення в Україні.
4. Місцеві податки та збори.
5. Місцеві позики в Україні: короткострокові та довгострокові запозичення.

Завдання 2. Розгляд і обговорення практичного матеріалу за переліком питань для самостійного опрацювання за відповідними темами. Обговорення має дослідницький характер та будується на базі теоретичних знань з теми та опрацюванні актуальних нормативних, статистичних та аналітичних документів, матеріалах спеціалізованих періодичних видань.

Завдання охоплює такі види робіт: оцінка практики, теорії та законодавства, аналіз відносних показників, аналіз якісних і кількісних показників, узагальнення проблем та розробка рекомендацій. При виконанні завдань слід значну увагу приділити не тільки статистичному аналізу доходів, видатків, дефіциту бюджетів, але й сформулювати пропозиції щодо їх оптимізації.

Завдання 2.1 Проаналізувати структуру та динаміку доходів бюджету обраної Вами області (кожен студент проводить аналіз по окремій області) (і в розрізі районів та за 2010-2014 та за 2015-2022 рр. (згідно бюджетної класифікації)). Результат аналізу подайте в табличній формі. Зробіть висновки щодо централізації бюджетної системи в Україні за надходженнями.

Ситуаційні завдання до теми: «Фінансове вирівнювання та бюджетне регулювання»

Завдання 1. Розгляд і обговорення теоретичного матеріалу за переліком питань для самостійного опрацювання за відповідними темами. Обговорення має дослідницький характер та будується на базі теоретичних знань з теми та опрацюванні актуальних нормативних, статистичних та аналітичних документів, матеріалах спеціалізованих періодичних видань.

1. Джерела формування місцевих бюджетів.
2. Інструменти міжбюджетних відносин.
3. Поняття бюджетних трансфертів, їх правове регулювання.
4. Принципи формування і розподілу місцевих бюджетів.
5. Основні джерела формування місцевих бюджетів.
6. Складання місцевих бюджетів (бюджетування).
7. Особливості визначення бюджетної політики.
8. Календар складання бюджету.
9. Затвердження і виконання місцевого бюджету.
10. Розгляд бюджету.
11. Громадські слухання.
12. Бюджет розвитку місцевого самоврядування.
13. Інструменти міжбюджетних відносин.
14. Форми взаємовідносин між бюджетами.
15. Поняття бюджетних трансфертів, їх правове регулювання.

Завдання 2. Розгляд і обговорення практичного матеріалу за переліком питань для самостійного опрацювання за відповідними темами. Обговорення має дослідницький характер та будується на базі теоретичних знань з теми та опрацюванні актуальних нормативних, статистичних та аналітичних документів, матеріалах спеціалізованих періодичних видань.

Завдання охоплює такі види робіт: оцінка практики, теорії та законодавства, аналіз відносних показників, аналіз якісних і кількісних показників, узагальнення проблем та розробка рекомендацій. При виконанні завдань слід значну увагу приділити не тільки статистичному аналізу доходів, видатків, дефіциту бюджетів, але й сформулювати пропозиції щодо їх оптимізації.

Завдання 2.1. Проаналізувати структуру та динаміку міжбюджетних трансфертів місцевих бюджетів України за останні п'ять років (розрахунки виконати у вигляді таблиць). Побудувати графіки динаміки. Визначити бюджетні ризики. Зробити висновки та пропозиції.

Завдання 2.2. Проаналізуйте показники міжбюджетних трансфертів бюджетів України, їх розподіл між місцевими бюджетами, динаміку за останні п'ять років. Зробіть висновки та пропозиції.

Ситуаційні завдання до теми: «Система видатків місцевих бюджетів»

Завдання 1. Розгляд і обговорення теоретичного матеріалу за переліком питань для самостійного опрацювання за відповідними темами. Обговорення має дослідницький характер та будується на базі теоретичних знань з теми та опрацюванні актуальних нормативних, статистичних та аналітичних документів, матеріалах спеціалізованих періодичних видань.

1. Видатки бюджетів місцевого самоврядування на виконання власних повноважень.
2. Методи планування видаткової частини місцевих бюджетів.
3. Класифікація видатків бюджету.
4. Організація надання державних і громадських послуг.
5. Доходи та видатки бюджетів місцевого самоврядування на виконання власних повноважень.
6. Загальний процес виконання місцевого бюджету за видатками.
7. Джерела забезпечення повноважень місцевого самоврядування.
8. Критерії розмежування делегованих повноважень між бюджетами місцевого самоврядування.
9. Встановлення бюджетних асигнувань розпорядникам бюджетних коштів на основі затвердженого бюджетного розпису.
10. Затвердження кошторисів розпорядникам бюджетних коштів.
11. Система контролю за видатками.

Завдання 2. Розгляд і обговорення практичного матеріалу за переліком питань для самостійного опрацювання за відповідними темами. Обговорення має дослідницький характер та будується на базі теоретичних знань з теми та опрацюванні актуальних нормативних, статистичних та аналітичних документів, матеріалах спеціалізованих періодичних видань.

Завдання охоплює такі види робіт: оцінка практики, теорії та законодавства, аналіз відносних показників, аналіз якісних і кількісних показників, узагальнення проблем та розробка рекомендацій. При виконанні завдань слід значну увагу приділити не тільки статистичному аналізу доходів, видатків, дефіциту бюджетів, але й сформулювати пропозиції щодо їх оптимізації.

Завдання 2.1. Проаналізувати структуру та динаміку видатків бюджету обраної Вами області за останні п'ять років (розрахунки виконати у вигляді таблиць). Побудуйте графіки динаміки. Зробіть висновки та пропозиції.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2.

УПРАВЛІННЯ МІСЦЕВИМИ ФІНАНСАМИ ТА ФІНАНСОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ МІСЦЕВОГО ГОСПОДАРСТВА

Ситуаційні завдання до теми: «Бюджетний процес на місцевому рівні»

Завдання 1. Розгляд і обговорення теоретичного матеріалу за переліком питань для самостійного опрацювання за відповідними темами. Обговорення має дослідницький характер та будується на базі теоретичних знань з теми та опрацюванні актуальних нормативних, статистичних та аналітичних документів, матеріалах спеціалізованих періодичних видань.

1. Бюджетний процес: принципи та складові. Зміст і стадії бюджетного процесу на місцевому рівні.
2. Учасники бюджетного процесу на місцевому рівні та їх повноваження.
3. Бюджетний цикл. Касове виконання бюджету.
4. Розвиток місцевого самоврядування в контексті здійснення політики європейської інтеграції України.
5. Органи Державного казначейства в процесі казначейського обслуговування місцевих бюджетів.
6. Головні завдання державної контрольно-ревізійної служби в процесі виконання місцевих бюджетів.
7. Правові основи виконання місцевих бюджетів.
8. Економічний і політичний вплив на бюджет органу місцевого самоврядування.
9. Реформа адміністративно-територіального устрою в Україні та її вплив на виконання бюджетної політики.

Завдання 2. Публічні виступи та доповіді по рефератах, підготовлених студентами самостійно за рекомендованою тематикою та їх обговорення.

Завдання виконується у вигляді доповіді із створенням презентації. Презентація має дослідницький характер та будується на базі теоретичних знань з теми та опрацюванні актуальних нормативних, статистичних та аналітичних документів, матеріалах спеціалізованих періодичних видань. Слайди мають містити інформацію у вигляді графіків, діаграм, схем, сформованих переліків та класифікацій. Текстова частина презентації не розміщується на слайдах, а подається окремо у вигляді виступу доповідача.

Дані, що використовуються у презентації мають містити посилання на джерело інформації та список використаних джерел у останньому слайді. Перший слайд містить тему та виконавця. Слайди необхідно формувати таким чином, щоб інформацію, яку вони містять було легко сприймати глядачу (відсутність великих таблиць, розрив таблиці на декілька слайдів, дрібний текст, колір та шрифт тексту, велика кількість додаткових зображень). Обсяг презентації – від 10 до 15 слайдів.

Обов'язкові висновки автора щодо теми, яку він досліджував.

Питання для підготовки завдання:

1. Організація бюджетного процесу на місцевому рівні.
2. Правова база формування фондів місцевих рад.
3. Поняття та принципи бюджетного унітаризму.
4. Визначення та види бюджетного федералізму.
5. Історія становлення і розвитку бюджетних відносин в Україні.
6. Інструменти міжбюджетних відносин.
7. Регіональне вирівнювання в системі міжбюджетних відносин.
8. Особливості розподілу обсягу міжбюджетних трансфертів.
9. Вертикальні дисбаланси та їх фінансове вирівнювання.
10. Горизонтальні фіскальні дисбаланси та їх вирівнювання.
11. Казначейське обслуговування місцевих бюджетів.
12. Звітність про виконання місцевих бюджетів.
13. Контроль за дотриманням бюджетного законодавства.
14. Контроль і аудит фінансової діяльності місцевого самоврядування

Ситуаційні завдання до теми: «Управління фінансами і фінансовий контроль на місцевому рівні»

Завдання 1. Розгляд і обговорення теоретичного матеріалу за переліком питань для самостійного опрацювання за відповідними темами. Обговорення має дослідницький характер та будується на базі теоретичних знань з теми та опрацюванні актуальних нормативних, статистичних та аналітичних документів, матеріалах спеціалізованих періодичних видань.

1. Казначейське обслуговування місцевих бюджетів.
2. Основні положення казначейського обслуговування місцевих бюджетів за видатками.
3. Порядок розрахунково-касового обслуговування розпорядників і одержувачів бюджетних коштів.
4. Звітність про виконання місцевих бюджетів: структура, періодичність та терміни подання.
5. Ефективність використання бюджетних коштів.
6. Затвердження звіту про виконання місцевого бюджету.
7. Контроль за дотриманням бюджетного законодавства.

Завдання 2. Розгляд і обговорення практичного матеріалу за переліком питань для самостійного опрацювання за відповідними темами. Обговорення має дослідницький характер та будується на базі теоретичних знань з теми та опрацюванні актуальних нормативних, статистичних та аналітичних документів, матеріалах спеціалізованих періодичних видань.

Завдання охоплює такі види робіт: оцінка практики, теорії та законодавства, аналіз відносних показників, аналіз якісних і кількісних показників, узагальнення проблем та розробка рекомендацій. При виконанні

завдань слід значну увагу приділити не тільки статистичному аналізу доходів, видатків, дефіциту бюджетів, але й сформулювати пропозиції щодо їх оптимізації.

Завдання 2.1. Проаналізувати проекти громадських бюджетів обраної Вами області (або м. Київ). Описати переваги та недоліки не менше 4-х проектів громадських бюджетів (бюджет який був реалізований, бюджет який брав участь в голосуванні, бюджет який не набрав голосів підтримки, бюджет який має негативний висновок).

Ситуаційні завдання до теми: «Фінансове забезпечення підприємств комунальної власності»

Завдання 1. Розгляд і обговорення теоретичного матеріалу за переліком питань для самостійного опрацювання за відповідними темами. Обговорення має дослідницький характер та будується на базі теоретичних знань з теми та опрацюванні актуальних нормативних, статистичних та аналітичних документів, матеріалах спеціалізованих періодичних видань.

1. Поняття про комунальну власність.
2. Види та характеристика комунальних підприємств.
3. Фінансові ресурси комунальних підприємств за їх видами.
4. Комунальний кредит.
5. Форми комунального кредиту.
6. Порядок складання, затвердження та основні вимога до виконання кошторисів комунальних підприємств.

Завдання 2. Публічні виступи та доповіді по рефератах, підготовлених студентами самостійно за рекомендованою тематикою та їх обговорення.

Завдання виконується у вигляді доповіді із створенням презентації. Презентація має дослідницький характер та будується на базі теоретичних знань з теми та опрацюванні актуальних нормативних, статистичних та аналітичних документів, матеріалах спеціалізованих періодичних видань. Слайди мають містити інформацію у вигляді графіків, діаграм, схем, сформованих переліків та класифікацій. Текстова частина презентації не розміщується на слайдах, а подається окремо у вигляді виступу доповідача.

Дані, що використовуються у презентації мають містити посилання на джерело інформації та список використаних джерел у останньому слайді. Перший слайд містить тему та виконавця. Слайди необхідно формувати таким чином, щоб інформацію, яку вони містять було легко сприймати глядачу (відсутність великих таблиць, розрив таблиці на декілька слайдів, дрібний текст, колір та шрифт тексту, велика кількість додаткових зображень). Обсяг презентації – від 10 до 15 слайдів.

Обов'язкові висновки автора щодо теми, яку він досліджував.

Питання для підготовки завдання:

1. Організація фінансів підприємств комунальної власності
2. Фінансова діяльність підприємств житлового господарства
3. Фінансова діяльність комунальних транспортних підприємств
4. Необхідність і зміст реформи житлово-комунального господарства в Україні
5. Особливості організації фінансів житлово-комунального господарства.
6. Специфіка фінансової діяльності підприємств комунального обслуговування
7. Характеристика підприємств комунального господарства.
8. Напрямки реформування житлово-комунального господарства
9. Фінансова діяльність підприємств житлового господарства
10. Фінансова діяльність комунальних транспортних підприємств.
11. Специфіка фінансової діяльності підприємств комунального обслуговування
12. Склад та особливості організації фінансової діяльності підприємств місцевого господарства
13. Особливості функціонування підприємств комунальної власності
14. Сучасні проблеми розвитку комунального сектору
15. Особливості фінансової діяльності підприємств комунальної форми власності
16. Вдосконалення системи управління житлово-комунальною галуззю з урахуванням ринкових відносин
17. Фінансова стабілізація житлово-комунальної галузі.
18. Особливість організації фінансової діяльності підприємств місцевого господарства.

Ситуаційні завдання до теми: «Видатки бюджету на соціальний захист населення і соціальну сферу»

Завдання 1. Розгляд і обговорення теоретичного матеріалу за переліком питань для самостійного опрацювання за відповідними темами. Обговорення має дослідницький характер та будується на базі теоретичних знань з теми та опрацюванні актуальних нормативних, статистичних та аналітичних документів, матеріалах спеціалізованих періодичних видань.

1. Фінансова діяльність підприємств житлового господарства.
2. Фінансова діяльність комунальних транспортних підприємств.
3. Проблеми розвитку житлово-комунального господарства в Україні.
4. Класифікація та групування витрат ЖКГ.

Завдання 2. Публічні виступи та доповіді по рефератах, підготовлених студентами самостійно за рекомендованою тематикою та їх обговорення.

Завдання виконується у вигляді доповіді із створенням презентації. Презентація має дослідницький характер та будується на базі теоретичних

знань з теми та опрацюванні актуальних нормативних, статистичних та аналітичних документів, матеріалах спеціалізованих періодичних видань. Слайди мають містити інформацію у вигляді графіків, діаграм, схем, сформованих переліків та класифікацій. Текстова частина презентації не розміщується на слайдах, а подається окремо у вигляді виступу доповідача.

Дані, що використовуються у презентації мають містити посилання на джерело інформації та список використаних джерел у останньому слайді. Перший слайд містить тему та виконавця. Слайди необхідно формувати таким чином, щоб інформацію, яку вони містять було легко сприймати глядачу (відсутність великих таблиць, розрив таблиці на декілька слайдів, дрібний текст, колір та шрифт тексту, велика кількість додаткових зображень). Обсяг презентації – від 10 до 15 слайдів.

Обов'язкові висновки автора щодо теми, яку він досліджував.

Питання для підготовки завдання:

1. Особливості організації фінансів житлово-комунального господарства
2. Специфіка фінансової діяльності підприємств комунального обслуговування
3. Склад та особливості організації фінансової діяльності підприємств місцевого господарства
4. Особливості функціонування підприємств комунальної власності
5. Сучасні проблеми розвитку комунального сектору
6. Особливості фінансової діяльності підприємств комунальної форми власності
7. Вдосконалення системи управління житлово-комунальною галуззю з урахуванням ринкових відносин
8. Фінансова стабілізація житлово-комунальної галузі.
9. Фінансова діяльність підприємств житлового господарства
10. Фінансова діяльність комунальних транспортних підприємств
11. Необхідність і зміст реформи житлово-комунального господарства в Україні
12. Характеристика підприємств комунального господарства.
13. Напрямки реформування житлово-комунального господарства
14. Охарактеризуйте стан житлово-комунального господарства у вашій територіальній громаді.
15. Регулювання тарифів на житлово-комунальні послуги
16. Склад і структура доходів комунальних транспортних підприємств
17. Охарактеризуйте фінансовий стан і перспективи розвитку комунальних транспортних підприємств у нашій державі.
18. Недоліки господарського механізму житлово-комунального господарства.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Для досягнення мети та завдань курсу, впродовж лекційних та семінарських занять передбачено застосування наступних методів навчання:

-за джерелами знань: словесні – розповідь, пояснення, лекція, консультація; наочні – демонстрація, ілюстрація; практичні – практична робота, ситуаційні завдання;

-за характером логіки пізнання: аналітичний, синтетичний, аналітико-синтетичний, індуктивний, дедуктивний;

-за рівнем самостійної розумової діяльності використовуються методи: проблемний, частково-пошуковий, дослідницький;

-за рівнем інноваційності: ситуаційного аналізу, ігрові імітаційні технології, дискусія, робота в групах, брейнстормінг (мозковий штурм).

За джерелами знань використовуються такі методи навчання: словесні – розповідь, пояснення, лекція, консультація; наочні – демонстрація, ілюстрація; практичні – практична робота, ситуаційні завдання.

За характером логіки пізнання використовуються такі методи: аналітичний, синтетичний, аналітико-синтетичний, індуктивний, дедуктивний.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються методи: проблемний, частково-пошуковий, дослідницький.

За рівнем інноваційності використовуються такі методи навчання: ситуативний (кейс-метод), брейнстормінг (мозковий штурм).

Зокрема, при викладанні навчальної дисципліни для активізації навчального процесу на практичних заняттях передбачено застосування сучасних навчальних технологій, таких, як:

Метод мозкового штурму – в процесі узагальнення результатів аналізу.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками та поглядами здобувачів щодо даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють уміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів. Найбільший ефект може бути досягнутий, якщо на практичне заняття буде запрошений фахівець-практик з питання, що винесено на обговорення. Цей метод активізації застосовується з питань, що мають проблемний характер.

Ситуаційні завдання – одна з найбільш ефективних і доступних з точки зору організації навчального процесу форм активних методів навчання. Суть його полягає у виявленні ситуації на певний момент функціонування конкретної фінансово-економічної системи (бюджетна установа). Завдання здобувачів – комплексний аналіз і прийняття рішення у пошуку варіанта вирішення поставленого завдання. Предметом моделювання ситуації можуть бути: економічні та фінансові процеси, наслідки їх трансформації; фінансово-економічні розрахунки (обґрунтування оптимальних рішень); наслідки прийняття управлінських рішень (зміна обсягу та напрямів діяльності, розширення ресурсного фінансового потенціалу).

Залежно від мети навчання і методичних підходів до розробки ситуацій можна застосовувати: а) прості ситуаційні завдання, що пов'язані з матеріалом однієї теми або блоком тем однієї дисципліни; б) комплексні ситуаційні завдання, які пов'язані з матеріалами декількох різноманітних тем курсу або інших дисциплін; в) проблемні ситуаційні завдання – задачі, що не мають однозначного рішення і вимагають творчого застосування раніше засвоєних принципів і методик.

В процесі формування висновків по результатах аналізу прививаються навички комплексного сприйняття фінансово-економічної ситуації, активного використання синтезу й аналізу, індукції та дедукції.

Активізація вивчення теоретичних аспектів дисципліни відбувається шляхом виконання самостійної роботи, активізація набуття практичних навиків – шляхом виконання індивідуальних завдань.

Відповідно до Положення про організацію навчання здобувачів НАСОА за індивідуальним графіком, здобувачі 4 курсу першого (бакалаврського) рівня у разі неможливості відвідувати заняття з поважних причин, що підтверджено відповідними документами, мають змогу отримати індивідуальний графік навчання, що дає їм право, визначеним у п.2.2 Положення, бути відсутніми на лекційних, семінарських та практичних заняттях та передбачає самостійне опрацювання здобувачем навчального матеріалу з відповідних дисциплін.

Здобувач, який має право на індивідуальний графік навчання, протягом перших двох тижнів нового семестру складає графік за визначеною формою (додаток 2 до Положення), погоджує його з викладачем дисципліни.

Здобувачі, що навчаються за індивідуальним графіком повинні своєчасно та в повному обсязі виконувати завдання поточного і модульного контролів на платформі Moodle. Виконання індивідуального графіку навчання є підставою для допущення здобувача до екзаменаційної сесії на загальних підставах.

Консультавання здобувачів, як мають індивідуальний графік навчання, здійснюється за семестровим графіком консультацій викладача. Окремий час консультавання цих здобувачів не передбачено.

За виконання індивідуального графіку навчання відповідає здобувач.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Навчальна дисципліна «Місцеві фінанси» оцінюється за модульно-рейтинговою системою. Вона складається з 2-х змістових модулів. Результати навчальної діяльності здобувачів оцінюються за 100-бальною шкалою в кінці семестру.

Форми поточного контролю. Основними формами поточного контролю є усні відповіді здобувачів на семінарських заняттях та виконання ними самостійних робіт до відповідного практичного заняття.

Модульний контроль: контроль здійснюється у вигляді модульних контрольних робіт з дисципліни.

Підсумковий контроль: екзамен. Здобувач може отримати максимально 30 балів.

За результатами семестру здобувач отримує підсумкову оцінку за 100-бальною системою, яка розраховується як накопичена сума отриманих балів за всі види поточного, модульного та підсумкового контролю.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів вищої освіти, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль, модульний контроль, (розв'язання тестових та ситуаційних завдань на платформі Moodle), підсумковий контроль.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- стандартизовані тести;
- тези, стаття, реферат, есе по питаннях самостійного вивчення;
- завдання розрахункового характеру;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Види контролю: поточний, рубіжний, підсумковий.

Оцінювання навчальної роботи здобувачів вищої освіти за видами:

Вид контролю	Вид навчальної діяльності	Оцінювання
ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ	Робота на семінарських заняттях, у т.ч.:	
	доповідь із створенням презентації за умови її якісного та вчасного виконання (згідно календарного плану та завдання) (оцінка залежить від повноти розкриття теми, якості інформації, самостійності та креативності матеріалу, якості презентації і доповіді)	за кожен презентацію 0-4 бали, якщо робота виконана не вчасно - знижується на 1 бал; якщо здобувач не доповідає по виконаній роботі – її оцінка знижується на 1 бал.
	захист практичного завдання розрахункового характеру за умови його якісного та вчасного виконання (згідно календарного плану та завдання) (оцінка залежить від повноти розкриття завдання, якості інформації, самостійності та креативності матеріалу, якості розрахунків і доповіді)	за кожне завдання 0-4 бали, якщо робота виконана не вчасно - знижується на 1 бал; якщо здобувач вищої освіти не доповідає по виконаній роботі – її оцінка знижується на 1 бал.
	усне опитування, участь у навчальній дискусії, розв'язок практичних завдань	за правильну відповідь 1 бал
	ІНДЗ виконується у формі тез доповідей (написання та прийняття до публікації) (згідно календарного плану та завдання)	оцінка – 0–20 балів, (якщо робота виконана не вчасно - оцінка знижується на 4 бали)
МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ	Модульна контрольна робота 1 (розв'язання тестових завдань)	оцінка – 0–10 балів
	Модульна контрольна робота 2 (розв'язання тестових завдань)	оцінка – 0–10 балів
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	Розв'язання тестових завдань	оцінка – 0–30 балів

Система оцінювання знань, умінь та навичок здобувачів передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять.

За результатами семестру здобувач отримує підсумкову оцінку за 100-бальною системою, яка розраховується як накопичена сума отриманих балів за всі види поточного, модульного та підсумкового контролю.

Якщо за результатами модульно-рейтингового контролю здобувач отримав сумарну кількість балів за змістовні модулі, що не перевищує 49 балів, то здобувач вважається таким, що не виконав усі види робіт, які передбачаються навчальним планом з дисципліни «Місцеві фінанси» і направляється на повторний курс вивчення дисципліни.

Відповідно до Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти в НАСООА та Положення про академічну доброчесність у НАСООА у разі виявлення викладачем порушення студентом норм та правил академічної доброчесності, викладач зобов'язаний застосувати норми п.11.8.3 Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти в НАСООА, зокрема: «повторне проходження оцінювання (тест, контрольна робота, залік, іспит тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента (модуля) освітньої програми».

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота													Підсумковий тест	Сума
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 3							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	МКР 1	T7	T8	T9	T10	T3	МКР 2	30	100
2	4	2	4	4	4	10	2	4	2	2	20	10		

По семінарському заняттю 1, 3, 7, 9, 10 робота оцінюється по 2 бальній шкалі за розробку тестових завдань за умови її якісного та вчасного виконання (згідно календарного плану та завдання), (якщо робота виконана не вчасно - знижується на 1 бал);

По семінарському заняттю 2, 4, 5, 6, 8 робота оцінюється по 4 бальній шкалі за розробку завдання, яке виконується у вигляді розрахунків та доповіді за їх результатами із створенням презентації за умови її якісного та вчасного виконання, а також виступу здобувача з доповіддю по виконаній роботі. Якщо здобувач не доповідає по виконаній роботі – її оцінка знижується на 1 бал.

Творче завдання з дисципліни оцінюється в 20 балів та виконується у формі тез доповідей (написання та прийняття до публікації) (згідно календарного плану та завдання), (якщо робота виконана не вчасно - оцінка знижується на 5 балів).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Результат освітньої діяльності здобувача вищої освіти оцінюється за такими рівнями і критеріями:

Бали	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка
90 – 100	Здобувач вищої освіти демонструє бездоганні, повні і міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає програмі дисципліни, правильно і обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях. Вміє реалізувати теоретичні положення дисципліни в практичних розрахунках, аналізувати та співставляти дані на основі набутих з даної та суміжних дисциплін знань та умінь. Має знання сучасних технологій та методи розрахунків даної дисципліни. Під час навчання при проведенні практичних занять, при виконання індивідуальних / контрольних завдань проявив вміння самостійно вирішувати поставлені завдання, активно включається в дискусії, може відстоювати власну позицію в питаннях та рішеннях, що розглядаються. Зменшення з 100-бальної оцінки може бути пов'язане з недостатнім розкриттям питань, що стосуються дисципліни, яка вивчається, але виходить за рамки об'єму матеріалу, передбаченого робочою програмою навчальної дисципліни, або здобувач вищої освіти проявляє невпевненість в тлумаченні теоретичних положень чи складних практичних завдань.	Високий Повністю забезпечує вимоги до знань, умінь і навичок що викладені в робочій програмі навчальної дисципліни. Власні пропозиції здобувача вищої освіти в оцінках і вирішенні практичних задач підвищує його вміння використовувати знання які він отримав при вивченні інших дисциплін, а також знання, набуті при самостійному поглибленому вивченні питань, що відносять до дисципліни яка вивчається.	Відмінно (A)
82-89	Здобувач вищої освіти демонструє гарні знання, добре володіє матеріалом, що	Достатній Забезпечує студенту	Добре (B)

	<p>відповідає програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вмє застосувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач, але допускає окремі неточності. Може самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною. Знає сучасні технології та методи розрахунків даної дисципліни. При виконанні індивідуальних/контрольних завдань та поясненні прийнятих рішень, дає вичерпне пояснення.</p>	<p>самостійне вирішення основних практичних задач в умовах, коли вихідні дані в них змінюється порівняно з прикладами, що розглянуті при вивченні дисципліни.</p>	
74-81	<p>Здобувач вищої освіти в загальному добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідають програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вмє застосовувати при вирішенні типових практичних завдань, але допускає окремі неточності. Вмє пояснити основні положення виконаних завдань. Помилки у відповідях не є системними. Знає характеристики основних положень, що мають визначальне значення при проведенні практичних занять, при виконанні індивідуальних/контрольних завдань та поясненні прийнятих рішень, в межах дисципліни що вивчається.</p>	<p>Достатній Конкретний рівень, за вивченим матеріалом програми дисципліни. Додаткові питання про можливість використання теоретичних положень для практичного використання викликають утруднення.</p>	<p>Добре (C)</p>
64-73	<p>Здобувач вищої освіти засвоїв основний теоретичний матеріал, що передбачений програмою дисципліни та розуміє постановку стандартних практичних завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішення. Розуміє основні положення, що є визначальними в курсі, може вирішувати подібні завдання тим, що розглядалися з викладачем, але допускає значну кількість неточностей і грубих помилок, які може усувати за допомогою викладача.</p>	<p>Середній Забезпечує достатньо надійний рівень відтворення основних положень дисципліни</p>	<p>Задовільно (D)</p>
60-63	<p>Здобувач вищої освіти має певні знання, передбачені програмою дисципліни, володіє основними положеннями, що вивчаються на рівні, який визначається як мінімально допустимий. З використанням основних теоретичних положень, здобувач вищої освіти з труднощами пояснює правила вирішення практичних завдань дисципліни. Виконання практичних / індивідуальних / контрольних завдань значно формалізовано: відсутнє глибоке розуміння роботи та взаємозв'язків з іншими дисциплінами.</p>	<p>Середній Є мінімально допустимий у всіх складових програми дисципліни</p>	<p>Задовільно (E)</p>

35-59	Здобувач вищої освіти може відтворити окремі фрагменти з курсу. Незважаючи на те, що програму навчання дисципліни здобувач вищої освіти виконав, працював він пасивно, його відповіді в більшості є невірними, необґрунтованими. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у здобувача вищої освіти відсутні.	Низький Не забезпечує реалізації задач, що формуються при вивченні дисципліни	Незадовільно з можливістю повторного складання (F)
0-34	Здобувач вищої освіти повністю не виконав вимог програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними.	Незадовільний Здобувач вищої освіти не підготовлений до самостійного вирішення задач, які окреслив мету та завдання дисципліни	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни (FX)

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Опорний конспект з дисципліни «Місцеві фінанси» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» / Укладач Т. Бондарук. Київ: НАСОА.

2. Бондарук Т. Г. Методичні рекомендації для виконання практичних, семінарських занять з дисципліни «Місцеві фінанси» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»: методичні рекомендації. Київ: НАСОА.

3. Бондарук Т. Г. Методичні рекомендації для самостійної роботи з дисципліни «Місцеві фінанси» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»: методичні рекомендації. Київ: НАСОА.

4. Тести для самоперевірки, завдання для поточного (модульного) та підсумкового контролю знань здобувачів (в електронній формі, розміщені на платформі Moodle).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс] – Режим доступу / <http://zakon2.rada.gov.ua>
2. Бюджетна система : підручник / за ред. В. Г. Дем'янишина, О. П. Кириленко та З. М. Лободіної. Тернопіль : ЗУНУ, 2020. 624 с.
3. Бюджетна система України: навчальний посібник в схемах і таблицях / С. В. Качула, Г. Є. Павлова, Л. В. Лисяк, Добровольська О.В., Л. І. Катан. Дніпро: Монолит, 2021. 332 с.
4. Бондарук Т. Г. «Місцеві фінанси» : Навч. посібник (рекомендовано Міністерством освіти і науки України) / Т.Г. Бондарук. К. : ДП «Інформ. аналіт. агенство», 2013. 529 с.
5. Бондарук Т. Г., Момотюк Л. Є., Мельничук Н. Ю. Бюджетний менеджмент: навч. посіб. Київ: ТОВ «Август Трейд». 2017. 890 с.
6. Луніна І. О., Бондарук Т.Г. Публічні фінанси та міжбюджетні відносини : навч. посіб. Київ : ДП «Інформ.–аналіт. агенство», 2019. 304 с.
7. Бюджетна система: підручник / І. В. Алексєєв, Н. Б. Ярошевич, І. Ю. Кондрат, М. В. Ливдар. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. 400 с.

Допоміжна

1. Бондарук Т. Г. Місцеві фінанси : навч. посібник. К. : ДП «Інформ. аналіт. агенство», 2013. 529 с.
2. Фінанси : навч. посібник / І.І. Пилипенко, Т.Г. Бондарук, Л.Є. Момотюк, І.С. Ігнатова. К. : ДП «Інформ.–аналіт. агенство», 2013. 467 с.
3. Oleksandr H. Osaulenko, Taisiia Bondaruk, Liudmyla Momotiuk. Ukraine's State Regulation of the Economic Development of Territories in the Context of Budgetary Decentralisation. STATISTICS IN TRANSITION new series, September 2020 Vol. 21, No. 3 pp. 129–148.
4. Taisiia Bondaruk, Nataliia Melnychuk, Igor Bondaruk Instability and its government regulation. Baltic Journal of Economic Studies, Volume 4 Number 2. Riga: Publishing House "Baltija Publishing", 2018, 316 pages. P. 32-40 .
5. Бондарук Т. Г. Точки зростання та їх роль в забезпеченні стійкого економічного розвитку територій. Економіка та суспільство. Випуск # 28. 2021. <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/532>
6. Bondaruk, T. H., Momotiuk, L. Ye., & Bondaruk, O. S. (2020). Budget Security as Factor of Economic Development of the State. Statystyka Ukrainy - Statistics of Ukraine, 2-3, 40-47.
7. Бондарук Т.Г. Проблеми та перспективи оцінки фіскального простору місцевих бюджетів в умовах децентралізації. Ринок праці та

зайнятість населення. Науково-практичний журнал. 2020. № 1(61). С. 55–64.

8. Bondaruk T. H., Bondaruk I. S., Dubyna M. V. Financial sustainability as a factor of forming fiscal space of local budgets. *Economies' Horizons*. 2020. № 2(13). С. 4–16.

9. Луїна І. О., Бондарук Т. Г. Еволюція теорії та наукова концепція публічних фінансів. *Фінанси України*. 2019. № 8. С. 26–44.

10. Бондарук Т.Г. Бондарук І. С., Дубина М. В. Методичний інструментарій оцінки фінансової стійкості місцевих бюджетів України. *Світ фінансів*. 2019. № 2. С. 62-74.

11. Bondaruk T. H., Bondaruk I. S., Dubyna M. V. Conceptual approaches to the financial stability of local budgets management. *Економічні горизонти*. 2019. № 3(10), с. 23-30.

12. Bondaruk T. H., Bondaruk O. S., Kulish A. P. Influence of risks and state economic security treatments on foreign direct investments. *Economies' Horizons*. 2019. № 1(8). С. 77–88.

13. Бондарук Т. Г., Вінницька О. А., Дубина М. В., Теоретичні аспекти бюджетної децентралізації в контексті реформ державного управління в Україні. *Світ фінансів*. 2018. № 2(55). с. 7-18.

14. Bondaruk T. Dubyna M. Theoretical Aspects of Determining Business Solvency of Local Budgets. *Eurasian Academic Research Journal*. Yerevan. 2018. № 2. p. 16-22.

15. Бондарук Т. Г., Вінницька О. А. Оцінка стану децентралізації місцевих бюджетів України. *Економіка України*. 2018. № 7(680). С. 59-75.

16. Бондарук Т.Г., Бондарук О.С., Мельничук Н. Ю. Державний борг України та видатки бюджету на його обслуговування. *Статистика України*. 2018. № 1. С. 30–39.

17. Бондарук Т.Г., Бондарук І. С., Вінницька О. А. Зарубіжний досвід розвитку бюджетної децентралізації / *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту*. 2018. № 3. С. 83-95.

18. Bondaruk T. G., Bondaruk I. S. State regulation of financial support of municipal authority under decentralisation conditions // *Науковий вісник Полісся*. 2017. № 4 (13). Ч. 1. – С. 16–21.

19. Bondaruk T. G., Bondaruk O. S., Bondaruk I. S. Conceptual basis of mechanism of ensuring budget security // *Науковий вісник Полісся*. 2017. № 3 (11). Ч. 1. С. 21–28. [Міжнародна науковометрична база Web of Science].

20. Бондарук Т. Г., Формування системи пенсійного забезпечення / Т. Г. Бондарук, І. С. Бондарук // *Економічні горизонти*. – 2017. – № 2. – С. 38–47.

21. Bondaruk T., Melnychuk N. Theoretical Aspects of Budget Management / Bondaruk T., Melnychuk N. // *Eurasian Academic Research Journal*. Yerevan. 2017. № 3 (09). – p. 162

22. Бондарук Т.Г., Механізм управління бюджетними ресурсами: проблеми та перспективи удосконалення / В.О. Шевчук, Т.Г. Бондарук, Н.Ю. Мельничук // *Облік і фінанси*. – 2016. – № 3(73). - С.111-114.

23. Бондарук Т. Г., Переваги, позитивні наслідки та ризики бюджетної децентралізації / Т. Г. Бондарук, І. С. Бондарук, О. С. Бондарук // Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту. – 2016. – № 3. – С. 38-48.

24. Бондарук Т. Г., Особливості державного регулювання розвитку місцевого самоврядування/ Бондарук Т. Г. // Статистика України. – 2016. – № 4. – С. 84–92.

25. Бондарук Т. Г. Ефективність трансферної політики в системі міжбюджетних відносин. Актуальні проблеми економіки, 2008. № 5. С. 146–153.

26. Бондарук Т. Г. Економіко-статистичний аналіз формування доходів місцевих бюджетів. Статистика України. 2013. № 4. С. 7–15.

27. Бондарук Т. Г. Мельничук І. О. Роль міжбюджетних трансфертів у формуванні доходів місцевих бюджетів України. Статистика України, 2015. № 4. с. 46–52.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Президента України.
URL:<http://www.president.gov.ua/>.
2. Офіційний портал Верховної Ради України.
URL:<https://www.rada.gov.ua/>.
3. Офіційний сайт Комітету Верховної Ради України з питань бюджету. URL:<http://budget.rada.gov.ua/>.
4. Офіційний сайт Урядового порталу. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>.
5. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL:
<http://www.minfin.gov.ua/>.
6. Офіційний сайт Державної фіскальної служби. URL:
<http://minrd.gov.ua/>
7. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL:
<http://www.ukrstat.gov.ua/>.
8. Офіційний веб-сайт Міністерства економіки України. URL:
<http://www.me.gov.ua/>.
9. Офіційний веб-сайт Міністерства освіти і науки України URL:
<http://www.mon.gov.ua>.
10. Офіційний веб-сайт Міністерства охорони здоров'я України. – URL:
<http://www.moz.gov.ua>.
11. Офіційний веб-сайт Міністерство розвитку громад та територій України. – URL: <http://www.minregion.gov.ua>.